

Cartographie du récit québécois contemporain

(Malinovská, Z. a kol.: Cartographie du récit québécois contemporain, Prešov : Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2010, ISBN 978-80-555-0194-9)

Eva Voldřichová Beránková, Ústav románských studií FF UK, Praha,
berankova.eva@volny.cz

Kolektivní monografie je výstupem stejnojmenné mezinárodní konference zorganizované Katedrou francouzského jazyka a literatury Ústavu románských a klasických filologií Prešovské univerzity v Prešově. K tomuto prestižnímu setkání došlo ve dnech 29.-30. března 2010 ve Vysokých Tatrách.

Jednalo se o jakési symbolické zahájení nového studijního programu frankokanadské a quebecké literatury, o který se v brzké době rozroste stávající nabídka Prešovské univerzity v oblasti románských filologií. Slovenští badatelé přizvali na dvě desítky kolegů z Česka, Německa, Maďarska, Francie, Španělska a samozřejmě především ze samotné Kanady, aby společně prodiskutovali problematiku současného quebeckého románu.

Cílem setkání bylo na jedné straně obecně seznámit slovenskou akademickou veřejnost s vývojem quebecké prózy v posledních zhruba třiceti letech a na straně druhé tento historický přehled završit rozbořem momentální situace, tedy oním „zmapováním“ současné literární produkce v největší z kanadských provincií.

Toto konkrétní vymezení a zároveň výběr studovaného korpusu nejsou nijak náhodné, neboť odpovídají velmi příznačnému fenoménu současné quebecké kultury. Po dlouhých desetiletích boje za uznání národní identity a s ním spojeným podřizováním literatury politickým či jinak obecně axiologickým cílům dnešní quebecká literatura konečně vykročila mimo obvyklý rámec „velkých příběhů“ o Národu, Vlasti či Historii, přestala se automaticky vymezovat vůči tradičně mateřským koloniálním velmocím (Francie, Velká Británie) a otevřela se postmoderní „době plurality“.

Právě tuto různorodost soudobé produkce přizvaní badatelé zkoumali s využitím veškerých dostupných metodologických přístupů (naratologie, lingvistika, stylistika, teorie překladu, historie, sociologie, politologie, filozofie, atd.), jejichž vzájemným propojením vznikla skutečně pestrá „mapa“ současného quebeckého románu. Navzdory rozdílnosti jednotlivých přístupů ilustrujících tak navzájem vzdálené fenomény, jakými jsou například jazykové zvláštnosti určitého románu na jedné straně a obecná filozofie rodiny přítomná v dnešní literární tvorbě na straně druhé, však monografie jako celek působí velmi homogenně a promyšleně.

Snad se nedopustím příliš velkého zjednodušení, když řeknu, že celkem šestnáct publikovaných příspěvků lze rozdělit na dvě zhruba stejně početné skupiny textů.

Tou první jsou velmi detailní a analyticky pojaté studie poetiky jednoho konkrétního autora. Ať už jde o rozbor jím užívaných výrazových prostředků (jazyk Ducharmeova románu *Odběhlík*), analýzu jeho způsobu vyprávění či sebestylizace (postava spisovatele v *Nadávkách*, problematické „já“ Louise Desjardinsové), posouzení rozsahu intertextuality propojující hned několik jeho románů (literární hříčky Jeana-Françoise Chassaye, cestování mezi jednotlivými díly Jacquese Poulina či Monique LaRueové, svěbytný svět Tremblayovy trilogie) či odkazující k dílům jiných spisovatelů (variace na faustovské téma u Anne Hébertové), vždy máme před sebou precizní sondu do tvůrčí dílny příslušného umělce. Důraz je kladen hlavně na jazykovou, stylistickou, případně naratologickou stránku sledovaných textů.

Druhou skupinou příspěvků jsou práce snažící se spíše o širší syntézu určitého celospolečenského problému, který mohou rovněž ilustrovat na díle jednoho vybraného spisovatele, na komparaci několika soudobých autorů nebo případně na jakémsi „smíšeném modelu“ kombinujícím oba přístupy (srovnávací úvod či závěr versus poetika konkrétního díla ve stěžejní části studie). Badatelé tak řeší například všudypřítomnost náboženských motivů v dnešním románu a jejich vazbu na všeobecnou krizi otcovství, ironický přístup současných autorů k tradičně „regionální“ poetice, literární zpracování moderního pocitu úzkosti z překotných změn a neustále se zrychlující globalizace v oblasti výměny informací, společenský statut a problematickou identitu anglicky píšících quebeckých spisovatelů či postupnou rehabilitaci humanismu a lévinasovsky pojaté etiky odpovědnosti, již můžeme vystopovat v současné próze. Zkoumané texty zde fungují jako východiska k úvahám a postřehům inspirovaným sociologií, filozofií či religionistikou.

Výše uvedené rozdělení je samozřejmě přibližné a zohledňuje převážný charakter jednotlivých textů. (I statě „analytické“ obsahují závěrečné syntézy a naopak souhrnné studie zahrnují rozbor jednotlivých děl.) Nicméně dobře ilustruje metodologickou různorodost jednotlivých příspěvků a zároveň dostatečný stupeň tematické homogenity na to, aby bylo možné celý sborník považovat za skutečnou kolektivní monografii. Čtenář po jejím prostudování získá nejen velmi cenné poznatky o poetice jednotlivých autorů, jejichž výběr je skutečně reprezentativní, ale nahlédne i do širšího kontextu jejich tvorby a seznámí se tak s myšlenkovými trendy, které hýbou celou quebeckou společností. Pestrá mozaika vybraných „portrétů“ tak postupně zapadá do soustavy logických a navzájem souvisejících „rámů“, které zpětně usouvztažňují všechny dílčí poznatky a zabraňují jejich prosté juxtapozici metodou „il y a ... et il y a aussi“, která je častou vlastností strukturálně méně propracovaných sborníků. Skvělá úroveň francouzského jazyka (při běžném čtení jednotlivých příspěvků se mi nepodařilo odhalit žádné závažné chyby či překlepy) a přehledné členění textů prostřednictvím vhodně volených mezititulků jen dokreslují vysokou míru profesionality všech vystupujících i perfektní práci redakční rady.

Zbývá dodat, že *Cartographie du récit québécois contemporain* je na Slovensku prvním (a jistě ne posledním) počinem svého druhu, takže hraje roli jakési symbolické „zakládající listiny“ nového vědního oboru. Jistě se stane vítaným zdrojem informací ale i cennou metodologickou inspirací pro všechny budoucí studenty a další zájemce o problematiku quebecké literatury.